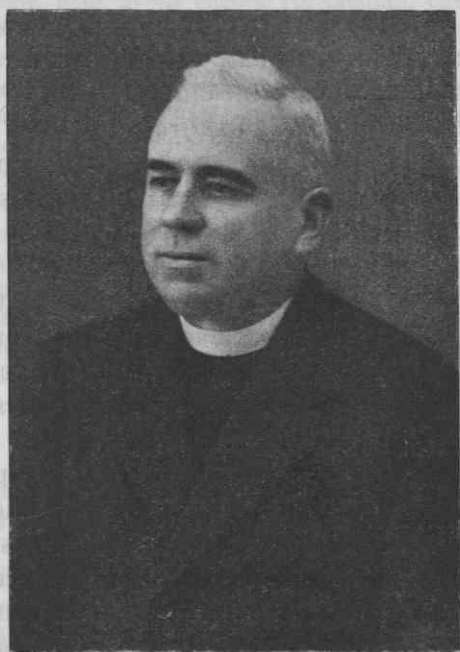

Ivan Feliks Šašelj.

Nadaljevanje avtobiografije povodom 75-letnice pisateljevega rojstva, due 13. V. 1934.

Naj dodam k svoji avtobiografiji v »Etnologu« III. o priliki moje 70 letnice l. 1929. na str. 73—86. še nekaj pripomb, posebno zaradi dveh zvezkov »Bisernic«, ki sta izšla l. 1906. in 1909. Da sem izdal I. zv. »Bisernic«, k temu me je nagovoril g. dr. Niko Županič, ki me je obiskoval večkrat v Adlešičih še kot gimnazijec in kasneje kot visokošolec. Ko je bil pa v jeseni l. 1905. kot absolvirani filozof zopet pri meni in sva se pogovarjala o zanimivem belokr. nár. blagu, katero sem bil nabiral in priobčeval v različnih časopisih in knjigah že skoraj 20 let, mi je svetoval, naj bi to raztreseno nár. blago zbral in priobčil v posebni knjižici. Ta nasvet se mi je zdel prav umesten in sklenil sem, da knjižico izdam. Nemudoma sem se lotil dela. V jeseni in pozimi sem zbral, prepisal in uredil vse doslej priobčeno nár. blago in ponudil rokopis Slov. Matici. Toda ta ga je odklonila. Nato sem se obrnil na svojega sošolca † Andreja Kalana, ki je bil predsednik K. T. D., naj bi tisk. dr. izdalo to knjižico. A. Kalan je mojo ponudbo sprejel, toda le s tem pogojem, da vzamem jaz sam 50 izvodov »Bisernic« in jih tudi plačam, češ, folkloristične knjižice se pri nas gotovo ne bo toliko prodalo, da bi se tisk izplačal. Ta predlog sem sprejel, češ, naj ima ves morebiten dobiček tisk. dr., ki izdaja Slovenca, Bogoljuba in Domoljuba. Natisnilo se je 1000 izvodov. Ko je pa »Amerikanski Slovenec« knjižico prav laskavo ocenil — imenoval jo je »zlato knjigo« — priglasilo se je »Am. Slov.« toliko naročnikov, da je naročil v Ljubljani naenkrat — kakor so mi od tam sporočili — 500 knjižic. Pa vsaj je bila knjižica namenjena v prvi vrsti Belokranjcem, katerim je vzbujala najlepše spomine na svoje domače kraje v stari domovini in njih lepo govorico ter njih zanimive nár. običaje. Belokranjci so bili pa tudi izmed vseh Slovencev prvi, ki so se začeli izseljevati v Ameriko in so imeli tam celo svoja dva rojaka škofa, Janeza Vrtina, Črnomaljca in Janeza Stariha, Semičana. Naj navedem pri tej priliki tu časopise, ki so prinesli ocene I. zv. »Bisernic«. Slovenec 1906, 30. marca št. 73., Dol. Novice št. 7. str. 61., Dom in Svet 1. apr. št. 4., Kat. Obzornik št. 2. str. 220., Laibacher Zeitung št. 8. str. 724., Slov. Učitelj št. 4. str. 77., Slov. Narod

30. apr. št. 98., Lj. Zvon št. 5., Slovan št. 6. str. 387., Amerik. Slovenec 1. jun. št. 25., Zora št. 9., Časopis za zgodovino itd. št. 3. str. 99—105., Izvestja muz. dr. zv. 3., 4. str. 112—113., Národopisny Vestnik češkoslovansky okt. str. 239—240., Archiv für slav. Philologie 1907. Band XXIX str. 475. — in morda še drugi časopisi, katerih pa nisem dobil v roke. Vse te ocene sem prepisal v župno kroniko v Adlešičih, da se ohrani v skupni zbirki vse, kaj je pisal literarni svet o Beli Krajini v začetku sedanjega stoletja.

Ker je bil I. zv. »Bisernice« od našega časopisja tako prijazno sprejet in ocenjen, me je to napotilo, da sem začel nemudoma nabirati gradivo za II. zvezek. In res sem bil nabral že v teku enega leta toliko narodnega blaga — takrat je bilo tega še obilo med starimi ljudmi, bil je pa tudi zadnji čas, da se reši — a danes je vse izgubljeno — da bi bil izšel II. zv. lahko že l. 1907. Toda iz Ljubljane so mi sporočili, da ne kaže izdati precej drugega zvezka, ker se je prvega še premalo prodalo, ampak naj počakamo par let, da bo potem drugi zvezek prvega pognal. In tako je izšel II. zv. šele l. 1909. Tudi od tega sem moral vzeti 50 izvodov in jih

plačati. Ocene in kritike o njem so prinesli: Dol. Novice 1909. št. 18. str. 142., Domoljub št. 21. str. 407., Čas št. 6. str. 282., Slovenec št. 126., Laibacher Zeitung št. 138., Dom in svet št. 7. str. 331—332., Carniola zv. III. IV. str. 173.—174., Mentor št. XII. str. 285.—287., Cvetje št. 9. na platnicah, Carniola 1910 št. 2. str. 167. Tudi te ocene sem bil prepisal vse v župno kroniko. Pa tudi potem sem še nabiral nár. blago, katero sem priobčeval sproti v »Domu in Svetu«, a nabral sem pa primeroma le malo več, ker sem bil že preje skoraj vse izčrpal.

K sklepu naj dodam še, s čim se pečam posebno še od svoje 70-letnice sem t. j. od l. 1929. razun tega, da tudi od takrat delujem literarno, kakor preje v različnih smereh, kakor se razvidi iz seznama mojih spisov na koncu tega spisa. Kakor znano smo imeli l. 1929. od novega leta dalje izredno hudo in ostro zimo, kakršne najstarejši ljudje niso pomnili. To me je napotilo, da sem začel že meseca januarja zapisovati vsak dan temperaturo in vreme v posebno knjigo, kateri sem dal naslov: Zapiski za župnijo št. Lovrenec ob Tem. na Dolenj., njegovo okolico in dr. Razen vsakdanjih zapiskov, ki sem jih vodil prav natanko, sem pa prilepljal v to knjigo še vse izrezke iz Slovenca in drugih listov o tej strašni zimi, pa ne samo za Kranjsko, ampak tudi za druge kraje v naši državi in drugod. In od takrat nadalje pa sem vsa leta do danes prilepljal v te knjige vse važnejše izrezke in slike iz Slovenca glede nenavadnih zim in mraza, glede hude vročine in suše, o povodnjih, toči in drugih nezgodah in nesrečah, o letini in dr. iz različnih dežel in držav, tako da so te knjige nekake vremenske kronike za zadnjih 5 let. Razen tega so pa te knjige tudi še nekaka kronika za temeniško dolino, v kateri beležim vse zanimivejše dogodke tukajšnje župnije, njene okolice in dr., in prilepljam tudi izrezke iz Slovenca in Domoljuba, tičoče se tuk. okolice in drugih krajev. Naj navedem tu, da sem prilepil v teh knjigah med drugimi spisi tudi vse izrezke iz Slovenca l. 1932. in 1933. z naslovom: Pisma Primskovskega gospoda (Jurija Humar-ja). In teh knjig »Zapiskov«, katerih ima vsaka po 160 strani, imam letos do konca marca štiri, in sem začel pisati z aprilom peto.

L. 1929. sem začel pa sestavljati še drugo knjigo, kateri sem dal naslov: »Zanimivosti«. Izrezki iz Slovenca, Poned. Slovenca in Domoljuba. Te knjige sem začel prirejati, ko sem videl, da pri-

našajo naši časopisi včasih prav zanimive sestavke in poučne spise, zgodovinske, naravoslovne, potopisne in dr., za katere bi bilo škoda, da se razgube. Zato izrezujem vse zanimivejše spise in jih prilepljam v te knjige že šesto leto. Do zdaj imam teh knjig 15, vsaka ima po 160 strani, izrezkov pa vsaka po 300—500. Da pokažem, kake spise lepim v te knjige, naj navedem tu nekatere iz I. knjige l. 1929. do strani 30: Od sonca vse dobro in zlo. — Röntgen čudotvorec. — Nevidna smrt (fosgen). — Velikanski meteor v Sibiriji (padel na zemljo l. 1908.). — Jantar pripoveduje. — Prah in kamenje z neba. — Zlato iz nebes (aerolit). — Kobilice. — Sanje — pogled v bodočnost. — O srčnih napakah. — Noč Razputinove smrti. — Predpotopne živali. — Najgloblja luknja v zemlji. — Morje vrača starogrške umetnine. — Čudeži jasnovidstva. Prilepil sem v teh knjigah tudi vse slike avtomobilov, tankov in zrakoplovov vseh različnih tipov, kar jih je prinesel »Slovenec« v zadnjih petih letih. Pred par leti je prinašal »Slovenec« tudi zgodovinske opise različnih gradov novomeške okolice, potopisne črtice iz Dolenjskega in dr., kar je tudi vse shranjeno v teh knjigah poleg mnogo drugega, posebno kar se tiče Dolenjskega, pa tudi vse Slovenije.

Moji spiski in spisi po maju l. 1929.

»Lovec« 1929. str. 150—151: Nekoliko opazk glede čbilnega pojava divjih gosi v naših krajih vsled letošnje zime in lova na nje.

»Lovec« 1929. str. 191: Par opazk glede prib na Dolenjskem — Kdaj je bil ustreljen zadnji jelen na Gorjancih — str. 192: Kaj je s pegami? — str. 199: Ribe — žrtve zime.

»Mladika« 1929. str. 227—228: Dolenjski pregovori in reki.

»Lovec« 1929. str. 244: Fazan v Beli Krajini.

»Lovec« 1929. str. 282—283: O vranji »inteligentnosti« in hvaležnosti — str. 283—284: Zakaj je pri nas vsako leto manj ptic-selivk in ptic-pevk — str. 287: Nenavadno leglo mladih psičkov.

»Lovec« 1929. str. 327—328: O medvedih v temeniški dolini.

»Lovec« 1929. str. 360: O škurhih ob Temenici na Dolenjskem — in: Par opazk glede medvedov v temeniški dolini.

»Mladika« 1929. str. 428: Belokranjske otroške pesmice.

»Lovec« 1929. str. 433: O udomačeni grlici — str. 434: O ustreljenem divjem mačku.

»Lovec« 1929. str. 472: O ustreljeni divji mački.

- »Lovec« 1930. str. 106—109: Ornitološki zapiski za Št. Lovrenec ob Tem. na Dolenjskem in njegovo okolico za l. 1929.
- »Slovenec« 1930. 28. marca št. 72. Listek: Kako je Lužarjev Francelj († župnik Frančišek Zorec) davke plačeval.
- »Slovenec« 1930. 24. apr. št. 93: Zeleni Jurij v Beli Krajini.
- »Mladika« 1930. str. 191: Dolenjski pregovori in reki.
- »Lovec« 1930. str. 228—229: O človeških ribicah na Dolenjskem.
- »Slovenec« 1930. 9. jul. št. 154: Belokranjski kotiček, Sv. Frančišek ali »Mirna gora« nad Črnomljem = Mašenik.
- »Mladika« 1930. str. 307: Dolenjske vraže, prazne vere in pravljice o kačah.
- »Lovec« 1930. str. 282: Človeške ribice na Dolenjskem.
- »Mladika« 1930. str. 349—350: Pravljice o divjem možu; 1. Belokranjska iz Adlešičev, 2. Gorenjska iz št. Ožbalta.
- »Mladika« 1930. str. 431: Nekoliko nekdanjih belokranjskih običajev ob smrti.
- »Slovenec« 1930. 12. dec. št. 283: »Strupena megla« v Beli Krajini od 10 do 15. avg. l. 1831.
- »Slovenec« 1931. 4. jan. št. 3: Kranjsko-hrvaška strupena megla pred 100 leti.
- »Lovec« 1931. str. 37: Ustreljena vidra.
- »Slovenec« 1931. 21. jan. št. 16: Kaj je morilo Dolenjce pred 100 leti.
- »Lovec« 1931. str. 72—74: Ornitološki zapiski za Št. Lovrenec ob Tem. na Dolenjskem in njegovo okolico za l. 1930.
- »Slovenec« 1931. 15. febr. št. 37: Kako so v starih časih novačili. Spomini na vojaško posadko v Novem mestu.
- »Slovenec« 1931. 4. marca št. 51: Severni sij na Kranjskem pred 60 leti.
- »Slovenec« 1931. 17. maja št. 110: Korist cestnega prahu.
- »Slovenec« 1931. 14. avg. št. 182: »Učiteljevo življenje v konkordatski dobi«. (Odgovor »Jutru« št. 164.).
- »Slovenec« 1931. 30. avg. št. 195a: Bela obleka je bila nekdanj tudi Belokranjecem znak žalovanja.
- »Mladika« 1931. str. 468: Dolenjski pregovori in reki.
- »Slovenec« 1931. 1. dec. št. 274: Žalostna 60 letnica. Iz spominov na mokronoški potres l. 1871.
- »Slovenec« 1932. 4. febr. št. 28: Francozi v Beli Krajini v letu 1813.
- »Slovenec« 1932. 13. febr. št. 36: Varujmo domača imena.
- »Zdravje« 1932. št. 1. str. 10—12: »Strupena megla« na Kranjskem in Hrvaškem pred 100 leti in nekoliko zanimivih podatkov iz župnih matic nekaterih dolenjskih župnij pred 100 leti (l. 1831.).
- »Lovec« 1932. str. 98—100: Ornitološki zapiski za Št. Lovrenec ob Tem. na Dolenjskem in njegovo okolico za l. 1931.

»Križ«, verski list za novomeško, prečensko in šmihelsko župnijo, 1932. št. 3-4: Trška gora.

»Slovenec« 1932. 7. apr. št. 79: Nekdanji nenavadni običaj pri pokopavanju mrliča v Beli Krajini.

»Trška gora«, Ponatis iz »Križa«, Knjižica str. 15 (s sliko).

»Slovenec« 1932. 10. jul. št. 155a: Nepoznan dolenski ljudski pisatelj in pesnik (Alojzij Škoda iz Zaplaza = Vekoslav Zaplaški).

»Marijina božja pot Zaplaz na Dolenjskem«, Knjižica 1932. str. 23 s tremi slikami.

»Slovenec« 1932. 19. jul. št. 162: Kakšno jesen in zimo napoveduje kuka-vica.

»Slovenec« 1932. 23. jul. št. 166: »Konfeti« in 50 letnica.

»Lovec« 1932. str. 288: O pretkanosti vrane, ko si išče hrane.

»Vestnik« križniškega reda 1932. št. 3. str. 21—22: Nekoliko zgodovine župnije Adlešiči v Beli Krajini — in str. 22: Zanimiv napis.

»Živali v slovenskih pregovorih in rekih.« Knjižica. 1932. str. 46.

»Slovenec« 1933. 3. jan. št. 2: Nekoliko odgovora gosp. kritiku moje knji-žice: Živali v slov. pregovorih in rekih.

»Lovec« 1933. str. 102—104: Ornitološki zaipski za Št. Lovrenec ob Tem. na Dolenjskem in njegovo okolico za l. 1932.

»Vestnik« križniškega reda 1932. št. 1. (dec.): Nekoliko zgodovine župnije Adlešiči (konec).

»Lovec« 1933. str. 179—180: Nekoliko nenavadnih pojavov iz živalskega življenja v lanski jeseni in letošnji zimi — in: divji petelin in njegovo ogla-šanje (petje) — in str. 181: Koliko gnezd si naredi sraka.

»Mladika« 1933. str. 233, 273, 314, 351: Bog v slovenskih pregovorih in prilikah.

»Slovenec« 1933. 12. jul. št. 155: Rimske izkopine v Št. Lovrencu na Dol.

»Priatelj živali« 1933. št. 2. str. 54—57: Živali v slov. pregovorih in rekih (dodatek h knjižici z istim naslovom).

»Slovenec« 1933. 28. jul. št. 169 str. 3: Užitna goba »štorovka« — in str. 5: Kakšno jesen in zimo napoveduje kukavica.

»Slovenec« 1933. 3. in 4. avg. št. 174 in 175: Župnija Št. Lovrenec ob Teme-nici. Nekoliko zgodovinskih in drugih podatkov.

»Lovec« 1933. str. 292—293: O nenavadnem velikem pojavu lastavk dne 24. aprila v Novem mestu in njegovi okolici in: o udomačeni postolki.

»Slovenec« 1933. 9. avg. št. 179: Pozabljiv profesor.

»Slovenec« 1933. 11. avg. št. 181: »Šantavi« svetniki.

»Sv. Lovrenec ob Temenici na Dolenjskem in njegove izkopine.« Knjižica. 1933. str. 8. Ponatis iz »Slovenca« z dne 3. in 4. avg. št. 174. 175.

»Slovenec« 1933. 5. okt. št. 227: Še en nenavaden jurček.

»Lovec« 1933. str. 361: Bela lastavka.

»Domoljub« 1933. št. 47. str. 594: Kaj pripovedujejo slov. pregovori o pijanstvu.

»Slovenec« 1933. 15. dec. št. 285: Dijaški upor na celjski gimnaziji 2. decembra 1878.

»Etnolog« knj. V. in VI. (1933) str. 321—322: Kako so kopali v Stehanjivasi pri Št. Lovrencu na Dolenjskem zaklad — in str. 357: Tič sv. Vincencija.

»Domoljub« 1934. št. 2. str. 26: Pregovori o beračih. »Slovenec« 1934. št. 19. str. 6: Fr. Erjavec o »morski kači«.

»Domoljub« 1934. št. 5. str. 63: Napuh in prevzetnost v slov. pregovorih.

»Lovec« 1934. str. 95—98: Ornitološki zapiski za Št. Lovrenc ob Temenici na Dol. in njegovo okolico za l. 1933.

»Lovec« 1934. str. 138: Nekaj podatkov o lastavičjem življenju.

»Domoljub« 1934. št. 14. str. 180: Pregovori o bogastvu in bogatinih.

»Slovenec« 1934. 22. apr. št. 92: Dolenjska župnija domovina 80 in 90 letnikov. Čatež pod Zaplazom.

»Križ« 1934. str. 24: Češčenje sv. Florijana.

»Slovenec« 1934. 9. maja št. 105: Tajinstveno presnavljanje v naravi (Belo cvetoča japonska primula spremenila barvo v rdečo, ko je rastla v skupnem lončku z rdečo vrtnico — mesečarko).

»Slovenec« 1934. 17. maja št. 111: Kje so ostale letos lastavice?